

AMALEK

Bronnen en interpretatie in het Jodendom, Bijbelse en Rabbijnse traditie. Rabbi Dr. Tzvi Marx

Inleiding

Op zaterdag 7 oktober 2023 zei premier Benjamin Netanyahu dat de Israëli's verenigd waren in hun strijd tegen Hamas, die hij omschreef als een vijand van onvergelijkbare wreedheid. *“Ze zijn vastbesloten dit kwaad volledig uit de wereld te elimineren”*, zei Netanyahu in het Hebreeuws. Vervolgens voegde hij eraan toe: *„Je moet je herinneren wat Amalek je heeft aangedaan, zegt onze heilige Bijbel. En wij herinneren het ons.”* Hij refereerde aan de bijbelse opdracht in Deut. 25:17-19: *Herinner wat Amalek u heeft aangedaan...wis de herinnering aan Amalek uit van onder de hemel, vergeet het niet.*

Wat bedoelde hij: “herinner wat Amalek ons heeft aangedaan op 7 oktober 2023? Of, wat moet er gebeuren als gevolg of als reactie daarop?

Zelfs als we ervan uitgaan dat de bijbelse teksten die het absolute vernietigen van Amalek bevelen, in een letterlijke genocidale zin moeten worden opgevat, is de hedendaagse vraag voor ons: hoe heeft de Joodse traditie deze ethisch uitdagende leerstellingen behandeld, geïnterpreteerd, in de loop der eeuwen toegepast in de hedendaagse praktijk. Kortom, de Wirkungsgeschichte (ontvangstgeschiedenis, geschiedenis van de impact) van deze religieuze teksten. Dat is wat telt in een religieuze traditie. De toepassing ervan. De vragen die volgen zijn: Is Hamas te identificeren met Amalek? Wanneer hedendaagse Joden "herinner Amalek" zeggen, waar verwijzen ze naar? Naar wat Amalek deed met de Israëlieten of naar wat de Israëlieten werd opgedragen met hen te doen?

Tenach-verwijzingen naar Amalek, Agag

Ex. 17:8-16 Wis de herinnering aan Amalek weg van onder de hemel... God zet een oorlog tegen Amalek voort van generatie op generatie.

Deut. 25:17-19 Herinner wat Amalek u heeft aangedaan... wis de herinnering aan Amalek uit van onder de hemel, vergeet het niet.

Samuel 15:2-1-34. Vers 3: "Ga nu, en versla Amalek en je zult alles wat van hem is volledig vernietigen, en je zult geen medelijden met hem hebben; en je zult zowel man als vrouw, kind en zuigeling, os en schaap, kameel en ezel doden." V. 33: Zoals uw zwaard vrouwen van hun kinderen beroofde, zo zal uw moeder van haar kind beroofd worden onder de vrouwen. En Samuel hieuw Agag in stukken voor de Heer in Gilgal.

Esther 3:11 "dus de koning nam zijn zegelring van zijn hand en gaf die aan Haman, de zoon van Hammedatha, de Agagiet, vijand van de Joden."

Bied eerst vrede aan, pas dan oorlog

Sifrei Deut. Piska 199 over Deut. 20:10 "wanneer u een stad nadert om tegen haar te vechten, bied dan vredesvoorstellen aan," is alleen van toepassing op een optionele oorlog, of een voorgeschreven oorlog. Dit omvat oorlog tegen Amalek en de zeven Kanaänitische volken. Nachmanides is het eens met Maimonides in het herinterpreteren van de passage uit Sifrei Deut. (Feldman 50, voetnoot 74).

Sifrei: "Groot is vrede, want zelfs in hun oorlog vereist Israël vrede."

Mishneh Torah, Maimonides, Wetten van Koningen en Oorlogen 6:1 ff Oorlog, een *milchemet hareshut* (optionele oorlog) noch een *milchemet mitzvah* (verplichte oorlog), mag niet worden gevoerd tegen iemand voordat hun de kans op vrede wordt geboden zoals Deuteronomium 20:10 verklaart: 'Wanneer u een stad nadert om er oorlog tegen te voeren, moet u een vredesakkoord voorstellen.' Als de vijand het aanbod van vrede accepteert en zich verbindt tot de vervulling van de zeven mitswot die aan de nakomelingen van Noach zijn opgedragen, mag niemand van hen worden gedood...

Jozua stuurde drie brieven naar de Kanaänieten voordat hij het beloofde land binnentrok: Als eerste stuurde hij hen: 'Wie wil vluchten, moet vluchten.' Vervolgens stuurde hij een tweede boodschap: 'Wie een vredesregeling wil accepteren, moet vrede sluiten.' Toen stuurde hij opnieuw: 'Wie oorlog wil, moet strijd voeren.'

VERWOESTING VAN DE ZONDAAR OF DE ZONDE?

Talmud 22b Misplaatst medelijden en wreedheid

R. Mani zei: Toen de Heilige, geprezen zij Hij, tegen Saul zei: Ga nu en versla Amalek (I Sam. 15:3), zei Saul: Als omwille van één persoon de Torah zegt: Voer de ceremonie uit van de koe waarvan de nek moet worden gebroken (Deut. 21:1-9), hoeveel te meer [moet rekening gehouden met deze personen! En als mensen zondigden, wat heeft het vee dan misdaan; en als de volwassenen hebben gezondigd, wat hebben de kleintjes dan gedaan? Er kwam een goddelijke stem en zei: Wees niet al te rechtvaardig (Prediker 7:17). En toen Saul tegen Doeg zei: Keer u om en val de priesters aan, (I Sam. 15:2ff), kwam er een hemelse stem om te zeggen: Wees niet al te slecht/kwaadaardig (Prediker 7:17).

Talmud Berachot 10a: Zonden of zondaars uitwissen?

Er waren eens een paar struikrovers in de buurt van R. Meir die hem veel problemen bezorgden. R. Meir bad daarom dat ze zouden sterven. Zijn vrouw Beruria zei tegen hem: Hoe kun je verantwoord [dat zo'n gebed zou zijn toegestaan]? Omdat er staat geschreven Laat de hatta'im ophouden (Ps. 104:35). Staat er geschreven hot'im? Er staat hatta'im! Verder, kijk naar het einde van het vers: en laat de slechte mensen er niet meer zijn. Aangezien de zonden zullen ophouden, zullen er geen slechte mensen meer zijn! Bid liever voor hen dat ze zich bekeren, dan zullen er geen slechten meer zijn. Hij bad voor hen en zij toonden berouw (deden omkeer).

Midrash Deut. Rabbah 2:12 Berouw – een universele optie

Rabbi Shmuel bar Nachman verklaart: De poorten van berouw staan altijd open. Dit geldt niet alleen voor Joden maar voor de hele mensheid, aangezien we horen dat God omziet naar de mensheid en "hoopt dat ze zich zullen bekeren om hen zo onder Zijn vleugels te brengen" (Midrash Num. Rabbah 10:1).

Mishneh Torah, Maimonides, Wetten van Koningen en Oorlogen 6:3

Het is een positief gebod om de herinnering aan Amalek te vernietigen, zoals Deuteronomium 25:19 verklaart: 'Vernietig de herinnering aan Amalek.' Het is ook een positief gebod om voortdurend hun slechte daden en hun hinderlaag voor Israël te herinneren om onze haat tegen hen aan te wakkeren, zoals ibid.:17 verklaart: 'Herinner u wat Amalek u heeft aangedaan.' De mondelinge traditie leert: ...Herinner' - met uw mond; ...Vergeet niet' - in uw harten.' Want het is verboden om onze haat en vijandschap voor hen te vergeten.

Talmud Gittin 57b Amalek leert Torah

Een Tanna leerde: Naäman was een vreemdeling van geboorte; Nebuzaradan was een rechtvaardige bekeerling; nakomelingen van Haman leerden de Torah in Benei Berak; nakomelingen van Sisera gaven les aan kinderen in Jeruzalem; nakomelingen van Sanherib gaven openbare uitleg van de Torah. Wie waren deze? Sjemaäja en Abtalion. (De zoon van Jojada de hogepriester. II Kron. 24:22)

Talmud Baba Bathra 21a-b Wis de herinnering uit, niet de leden van Amalek

Want Joab en Israël bleven daar totdat hij alles wat mannelijk was in Edom had uitgeroeid (1 Koningen 11:16). Toen Joab bij David kwam, zei deze laatste tegen hem: Waarom heb je zo gehandeld [d.w.z. alleen de mannen gedood]? Hij antwoordde: Omdat er geschreven staat, U zult de mannen [zechar] van Amalek uitwissen (Deut. 25:19). David zei: Maar we lezen, de herinnering [zecher] aan Amalek? Hij antwoordde: Ik leerde om zechar te lezen. Hij [Joab] ging toen naar zijn leraar en vroeg: Hoe heb je me geleerd te lezen? Hij antwoordde: Zecher.

Oude naties zijn niet langer identificeerbaar

Yadayim 4 Mishnah 4

Juda, een Ammonitische proseliet, kwam en stond voor hen in het studiehuis. hij zei tot hen: heb ik het recht om de gemeenschap binnen te gaan?

Rabban Gamaliel zei tot hem: Het is u verboden.

R. (Rabbi) Joshua zei tot hem: het is u toegestaan.

Rabban Gamaliel zei tot hem: Het schriftvers zegt: *Een Ammoniet of een Moabiet mag niet binnengaan in de gemeenschap (adat) van de Eeuwige: zelfs tot de tiende generatie, enz.* (Deut. 23:4).

R. Joshua zei tot hem: maar zijn de Ammonieten en Moabieten nog steeds in hun eigen gebied?

Sennacherib, de koning van Assyrië, is lang geleden opgekomen en heeft alle naties gemengd, zoals er staat: *Ik heb de grenzen van de volkeren weggenomen, en hun schatten geroofd, en als machthebber neergehaald de inwoners* (Jesaja 10:13).

Rabban Gamaliel zei tot hem: het schriftvers zegt: *Maar naderhand zal ik de ballingschap van de kinderen van Ammon terugdraaien*, (Jer. 49:6) zodat ze al zijn teruggekeerd (m.a.w. na de messiaanse verlossing. Nu niet.)

R. Joshua zei tot hem: het schriftvers zegt, *ik zal een omkeer brengen in de ballingschap van mijn volk Israël en Juda* (Jer. 30:3). Toch zijn ze nog niet teruggebracht. Dus lieten ze hem, de proseliet, toe de gemeenschap binnen te gaan.

Mishneh Torah, Maimonides, Wetten van Verboden Seksueel Verkeer 12:1, 4

Wanneer een van de heidenen zich bekeert en alle mitswot in de Torah aanvaardt of een slaaf wordt vrijgelaten, worden zij beschouwd als Joden met betrekking tot alle zaken, zoals [Numeri 15:15] verklaart: "*Voor de gemeenschap: er zal één wet zijn [voor u en de bekeerling].*" Een bekeerling mag onmiddellijk binnen de Joodse gemeenschap trouwen, d.w.z. een mannelijke bekeerling of bevrijde dienaar mag met een geboren Joodse vrouw trouwen en een Israëliet mag met een vrouwelijke bekeerling of een bevrijde dienstmaagd trouwen....

Toen Sannecherib, koning van Assyrië, opkwam, **vermengde hij de identiteit van alle naties**, mengde ze door elkaar, en verdreef ze uit hun plaats. De Egyptenaren die momenteel in het land Egypte leven, zijn van andere nationaliteiten. Dit geldt ook met betrekking tot de Edomieten in het gebied van Edom. Aangezien deze vier verboden naties werden vermengd met alle naties van de wereld [met] wie het is toegestaan om te trouwen zodra ze zich bekeren, zijn alle [bekeerlingen]

toegestaan. Wanneer iemand van hen zich van hen scheidt [door zich te] bekeren, gaan we ervan uit dat hij zich heeft afgescheiden van de meerderheid.

Daarom in de huidige tijd, op alle plaatsen, wanneer een bekeerling zich bekeert, of hij nu een Edomiet, een Egyptenaar, een Ammoniet, een Moabiet, een Kushiet of van een van de andere naties is, man of vrouw, het is hem of haar onmiddellijk toegestaan om binnen het Joodse volk te trouwen.

Mechilta d'Rabbi Ishmael, traktaat Amalek

Drie visies op oorlog tegen Amalek:

"En Hij [God] zei: 'De hand [van God] is op de troon van de Heer [d.w.z. zweert], de Heer voert oorlog tegen Amalek van generatie op generatie.'" (Ex. 17:16)

Drie interpretaties:

Messiaans- Rabbi Jozua zegt: Wanneer de Heilige, geprezen zij Hij, op de troon van Zijn koninkrijk zal zitten en Zijn heerschappij zal zegevieren, op dat moment, "zal de Eeuwige in oorlog zijn met Amalek."

Historisch- Rabbi Eleazar van Modi'im zegt: De Heilige, geprezen zij Hij, zwoer bij de troon van Zijn glorie: Ik zal geen nakomelingen of nageslacht van Amalek onder de hele hemel overlaten, zodat mensen niet kunnen zeggen: Deze kameel behoort tot Amalek, dit oilam behoort tot Amalek.

Sociologisch- Rabbi Eliezer zegt: God zwoer bij de troon van Zijn glorie dat als een persoon van een van de naties zou komen die zich wil bekeren tot het jodendom, Israël hem zal ontvangen, maar een persoon uit het huis van Amalek zullen zij niet toelaten. ...In deze zin staat er '*van generatie op generatie.*'

CONCLUSIE

Louis Feldman (pagina 48) merkt op dat Prof. Avi Sagi, in zijn artikel, *De Bestrafing van Amalek in de Joodse Traditie: Omgaan met het Morele Probleem* (Harvard Theological Review 87, 1994), de Mishna Sanhedrin 4:6 citeert (over de waarde van het redden van één leven). Deze leer wordt merkwaardig genoeg overgeleverd in de Koran door Mohammed (Soera 5:32, 7:189).

Rabbi Moshe Amiel (20ste eeuw) die Beruria's uitspraak (Berachot 10a) aanhaalt, benadrukt dat het gebod om de herinnering aan Amalek uit te wissen verwijst naar de kwaliteiten die Amalek belichaamt, eerder dan naar de Amalekieten (als personen of als volk) zelf. Het idee om Amalek te identificeren met een symbolisch concept, namelijk met het kwaadaardige instinct of de wil tot macht, eerder dan met een specifiek volk, wordt gevonden in middeleeuwse exegese, en zelfs eerder.

Bron: Louis Feldman, *Remember Amalek: Vengeance, Zealotry and Group Destruction in the Bible According to Philo, Pseudo-Philo, and Josephus*, Hebrew Union College Press, 2004, ISBN 0-87820-455-5

DE DEFINITIE VAN AMALEK

Elke organisatie, groep of natie die de fysieke existentie, geheel of gedeeltelijk, van Joden bedreigt waar dan ook, of in de Staat Israël.

"**Amalek**...die op je weg kwam, en hij sloeg degenen van jullie die achteraan waren, alle zwakkelingen aan je achterkant, toen je vermoeid en uitgeput was, en hij vreesde God niet" (Deut. 25:18).

HISTORISCHE VOORBEELDEN

Farao: "De koning van Egypte sprak tot de Hebreeuwse vroedvrouwen, van wie er één Sifra heette en de andere Pua, zeggende: *'Wanneer jullie de Hebreeuwse vrouwen helpen baren, kijk dan naar de geboortekruk: als het een jongen is, dood hem; als het een meisje is, laat haar leven.'*" (Ex. 1:16)

Haman: "Dienovereenkomstig werden schriftelijke instructies door koeriers gestuurd naar alle provincies van de koning om alle Joden, jong en oud, kinderen en vrouwen, op één dag te vernietigen, af te slachten en uit te roeien, op de dertiende dag van de twaalfde maand - dat is, de maand Adar - en hun bezittingen te plunderen. (Esther 3:13)

Het beleid van Konstantin Petrovich Pobedonistsev minister van tsaar Alexander III in 1891:

"Een derde [van de Joden] zal uitsterven, een derde zal het land verlaten en een derde zal volledig opgaan in de omringende bevolking." Deze doelen werden bevorderd door pogroms, bijvoorbeeld intensief in 1903 en 1905.

Hitler: Mein Kampf (18 juli 1925); Hitlers eindoplossing op de Wannsee-conferentie van 20 januari 1942.

Stalin: "Voor Stalin, wiens daden gemakkelijk die van Hitler evenaarden... was het Dokterscomplot bedoeld om de Sovjetunie te zuiveren van 'buitenlandse,' 'kosmopolitische' en 'zionistische' (lees: Joodse) elementen. Het proces vond niet plaats omdat hij stierf." [A. Mark Clarfield, Sidonie Hecht hoogleraar gerontologie]. Hun werd op 4 april 1953 gratie verleend door Lavrenty Beria, hoofd van de geheime politie van Stalin.

Hamas: Uit zijn oprichtingshandvest van 1988: "Israël zal bestaan en zal blijven bestaan totdat de islam het zal uitroeien, net zoals het anderen daarvoor heeft uitgeroeid." (Inleiding)

"Het land Palestina is een islamitische Waqf [Heilig Bezit] gewijd aan toekomstige moslimgeneraties tot de Dag des Oordeels. Niemand kan er afstand van doen of van een deel ervan, of het opgeven of een deel ervan." (Artikel 11)

"[Palestina] is het geestelijke, politieke en economische hart van de moslims in deze generatie. Daarom is de bevrijding van Palestina voor de moslims een individuele verplichting die collectief door de naties wordt opgelegd. [Daarom] moeten de zionistische entiteiten zich ervan bewust zijn dat het Palestijnse conflict niet alleen een politieke strijd is, maar een religieuze strijd." (Artikel 13)

ANTISEMITISME

26 mei 2016 besloot de Algemene vergadering van de International Holocaust Remembrance

Alliance (IHRA):

“Antisemitisme is een bepaalde perceptie van Joden die tot uiting kan komen als een gevoel van haat jegens Joden. Retorische en fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht tegen Joodse of niet-Joodse personen en/of hun eigendom en tegen instellingen en religieuze voorzieningen van de Joodse gemeenschap.”

KORAN Sura 33:26-7 Al Achzab- de Partijen

En Hij versloeg degenen die hen (de bondgenoten) steunden van de Mensen van het Boek (Joden). En vervulde hun hart met ontzetting. Jullie “gelovigen” (moslims) doodden sommigen (mannen) en jullie gijzelden anderen (vrouwen en kinderen). En Hij (Allah) heeft jullie ook in staat gesteld hun land (van Israel) in beslag te nemen, hun huizen en hun bezittingen (waaronder hun wapens en hun kuddes) en ook land dat jullie nog niet (eerder) hebben betreden (het land van Khaybar).

Islamitisch antisemitisme is de drijfveer van het Arabisch-Israëliësch conflict door Mark Durie, Middle East Quarterly Summer 2022

Met verwijzing naar Alfred Guillaume, The Life of Muhammad: A Translation of Ibn Ishaq's Sirat Rasul Allah (Oxford: Oxford University Press, 1955, p. 369):

“Mohammed had er bij zijn volgelingen op aangedrongen om ‘elke Jood te doden die in jouw macht komt’ en had de Joodse stammen ruim vóór de ‘Battle of the Ditch’ met geweld uit Medina verdreven, waarbij moslims hun eigendommen overnamen. Daarom was de genocide in Qurayza de laatste daad van vernietiging van de al lang bestaande Joodse aanwezigheid in Medina, en niet zozeer de aanleiding ervan.”

GAZA: ETHISCHE OF ONETHISCHE OORLOG

De Amerikaanse beschuldiging van ‘willekeurige bombardementen’ is overdreven (8 februari 2024, president

Biden)

Washington zou moeten weten dat het aantal burgerslachtoffers in Gaza relatief laag is – zijn beschuldigingen brengen de veiligheid van Israël in gevaar (Michael Oren 18 februari)

Hoewel het bekend is dat Hamas het aantal slachtoffers schromelijk opblaast, bewijst zelfs het getal van de 28.000 burgerdoden die door het ‘Gaza-ministerie van Volksgezondheid’ worden aangehaald feitelijk het standpunt van Israël. Onder de 28.000 vallen ook de bijna 12.000 terroristen die door de IDF zijn gedood. Als we dat aantal en de burgerslachtoffers die worden veroorzaakt door de dertig procent Hamas-raketten die in de Gazastrook op eigen volk terecht komen, aftrekken, komt het totaal uit op ruwweg 13.000 burgerslachtoffers. Dat is een verhouding van bijna één dode strijder op één burger.

Volgens The New York Times, de Boston Globe en het Watson Institute van de Brown University bedroeg de verhouding tijdens de Amerikaanse oorlogen in Syrië, Irak en

Afghanistan vier burgerslachtoffers op één strijder. Het record voor de NAVO-interventie in Servië in 1999 was eveneens vier op één.

Iedere burgerdode is een tragedie. Een ander land, getroffen door het soort en de omvang van de wreedheden die tegen Israël zijn begaan, zou waarschijnlijk met veel grotere kracht hebben gereageerd en veel grotere aantallen burgerslachtoffers hebben gemaakt. Maar Israël is de Joodse staat, niet alleen in de manier waarop we ons dagelijks leven leiden, maar ook in de morele manier waarop we onszelf verdedigen.

Zelfs wanneer de vijand zijn eigen bevolking als menselijk schild gebruikt, moet Israël zijn uiterste best doen om de schade voor burgers te beperken. Dit is niet alleen een strategisch belang voor Israël – burgerslachtoffers dragen bij aan de onderbouwing van de beschuldigingen van oorlogsmisdaden en genocide die tot boycots en sancties zouden kunnen leiden – maar ook een morele noodzaak.

Om die reden neemt de IDF ongekennde maatregelen om burgers te waarschuwen voor naderende acties en hen uit gevechtsgebieden te evacueren. Dat is de reden waarom Israël, ondanks schijnbaar onoverkomelijke obstakels, het laagste aantal strijders tegenover burgerslachtoffers in de moderne oorlogsvoering heeft gerealiseerd – zoals de eigen statistieken van Hamas aantonen.

Hoe kan de regering-Biden Israël dan beschuldigen van het ‘zonder onderscheid bombarderen’ van Gaza, van het ‘overdreven’ reageren op de gebeurtenissen van 7 oktober, en van het ontmenselijken van de Palestijnen?

Artikel vanuit *Times of Israel Blog* door Michael Oren, voormalig ambassadeur van Israël in de Verenigde Staten, lid van de Knesset en vice-minister van Diplomatie in het kabinet van de premier, is de auteur van de *Substack, Clarity* en hoofd van de Israel Advocacy Group.